

บทที่ 3

ลักษณะการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์

3.1 ลักษณะธุรกิจของธนาคารพาณิชย์

ธุรกิจธนาคารพาณิชย์เป็นธุรกิจที่ประกอบการในตลาดเงินซึ่งมีความผันผวนหรือเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จากภาวะเศรษฐกิจทั้งภายในและต่างประเทศ และการเปิดเสรีทางการเงินของประเทศต่าง ๆ เป้าหมายหลักของธนาคารพาณิชย์เป็นการให้บริการในด้านการเงิน ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อความปลอดภัยในเงินฝากที่ระดมมาจากเงินออมของประชาชน และรักษาความมั่นคงในเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้น ภายใต้ปัจจัยที่จะกำหนดความสำเร็จ ได้แก่ ความสามารถในการทำกำไร และการเพิ่มขีดความสามารถในการขยายธุรกิจ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกิจการและผู้ถือหุ้น รวมทั้งยังเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเงินในระบบเศรษฐกิจ และสร้างความมั่นใจในด้านการเงินให้แก่ประชาชน

3.1.1. ประโยชน์ที่ธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไปมุ่งเน้นตอบแทนผู้ใช้บริการ ประกอบด้วย

1. ความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง
2. เป็นสถานที่ที่ลูกค้าสามารถใช้บริการได้ครบวงจร ได้แก่ ชำระค่าสาธารณูปโภคต่าง ๆ การทำ พ.ร.บ.รถยนต์ การทำประกัน
3. เป็นที่ปรึกษาทางด้านการเงิน ให้โอกาสในการลงทุนทำธุรกิจต่าง ๆ

3.1.2 ระบบการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์

ปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ได้มีการพัฒนาระบบการทำงาน และมีการนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในกิจการธนาคารโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน เพื่อขจัดปัญหาด้านการเก็บรักษาเอกสารและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเอกสารในระยะแรกธนาคารจะใช้คอมพิวเตอร์ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลทางด้านบัญชี สินเชื่อและเงินฝาก และงานอื่น ๆ ภายในสำนักงาน ระยะต่อมาธนาคารได้มีการพัฒนางานด้านคอมพิวเตอร์ ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคแห่งการพัฒนาทางด้านสื่อสารข้อมูลการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและสามารถนำมาใช้ประโยชน์กับธนาคารได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ระบบคอมพิวเตอร์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันของระบบธนาคารแบ่งออกเป็น 2 ระบบ คือ ระบบคอมพิวเตอร์แบบรวมศูนย์และระบบคอมพิวเตอร์แบบกระจายกลุ่ม

1. ระบบคอมพิวเตอร์แบบรวมศูนย์

ระบบคอมพิวเตอร์แบบรวมศูนย์ มีรูปแบบไม่ซับซ้อน คือ จะมีคอมพิวเตอร์ "ระดับเมนเฟรม" อยู่ที่ศูนย์คอมพิวเตอร์โดยที่สาขามีมีเพียงแบงก์กึ่งเทอร์มินัล (Banking Terminals) ติดตั้งอยู่เท่านั้น การเก็บข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนการประมวลผลทั้งหลายจะทำได้ที่คอมพิวเตอร์ใหญ่ที่ศูนย์ทั้งหมดรวมทั้งไฟล์ข้อมูลของลูกค้าทุกรายก็จะอยู่ที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ด้วย สาขาจึงมีหน้าที่เพียงป้อนข้อมูลของลูกค้ากลับเข้ามาที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ เมื่อต้องการทำรายการต่าง ๆ หรือถ้าต้องการตรวจสอบอะไรก็เรียกข้อมูลจากศูนย์คอมพิวเตอร์เช่นเดียวกัน รูปแบบการติดต่อระหว่างสาขากับศูนย์คอมพิวเตอร์จะทำโดยผ่านเครือข่ายการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ หรือโมโครเวฟและในกรณีที่จะทำให้บริการต่างสาขาการทำงานของระบบก็จะไม่ซับซ้อนมากนักเพราะเครือข่ายทั้งหมดที่เชื่อมประสานการทำงานของทุกสาขาที่ขยายระบบให้ใช้คอมพิวเตอร์ได้จะสามารถเรียกข้อมูลลูกค้าจากคลังข้อมูลรวมมาใช้ได้ไม่ว่าลูกค้าจะใช้บริการจากสาขาใดที่อยู่ในเครือข่าย ลักษณะการขยายตัวของระบบคอมพิวเตอร์แบบรวมศูนย์นี้จะมีเพียงศูนย์คอมพิวเตอร์เท่านั้นที่ขยายขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนสาขาหากจะต้องมีการเพิ่มแบงก์กึ่ง เทอร์มินัล ให้เพียงพอกับปริมาณงานและขนาดของสาขาว่ามีลูกค้ามาใช้บริการมากเท่าใด การให้บริการต่าง ๆ ของธนาคารจะต้องเชื่อมเข้ากับคอมพิวเตอร์ใหญ่ เช่น บริการเอทีเอ็ม

2. ระบบคอมพิวเตอร์แบบกระจายกลุ่ม

ระบบคอมพิวเตอร์แบบกระจายกลุ่ม แต่ละสาขาจะมีคอมพิวเตอร์ขนาดเล็ก (Mini Computer) ที่ใช้จัดเก็บข้อมูลทั้งหมดของสาขานั้น ๆ ในการให้บริการลูกค้าที่เคาน์เตอร์พนักงานรับจ่ายเงินสดจะมีเทอร์มินัลและเครื่องพิมพ์สมุดคู่ฝากที่ต่อเข้ากับซีพียูของเครื่องคอมพิวเตอร์โดยตรง ส่วนการตรวจสอบและการอนุมัติต่าง ๆ หากจำเป็นสมมุติบัญชีของสาขาจะมีจอเทอร์มินัลอีกเครื่องหนึ่งสำหรับทำบัญชีของสาขาโดยข้อมูลทั้งหมดถูกประมวลในเครื่องคอมพิวเตอร์เช่นเดียวกัน

ในกรณีที่มีการฝากถอนต่างสาขา เช่น ลูกค้าสาขา ก ไปใช้บริการที่สาขา ข เครื่องที่สาขา ข จะเรียกถามไปยังสาขา ก โดยผ่าน Switching Center ที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ เครื่องที่ใช้ทำ Message Switching นี้ นอกจากทำหน้าที่เป็น "เครื่องรับ-ส่งข้อมูล" ระหว่างสาขาแล้วยังเป็นทางผ่านของข้อมูล เมื่อลูกค้าต้องการใช้บริการเครื่องถอนเงินสดด้วยลักษณะการทำงานในส่วนหนึ่งของเครื่องถอนเงินสดนี้จะทำหน้าที่เมื่อลูกค้าป้อนรหัสประจำตัวเข้าเครื่องเครื่องก็จะส่ง

สัญญาฉบับไปตรวจสอบบัญชีของลูกค้ารายนั้นผ่านเครื่องรับ-ส่งข้อมูลดังกล่าวมาที่สาขาลูกค้ามีบัญชีอยู่แล้วส่งข้อมูลกลับมาเพื่อให้ลูกค้าทำรายการ

สำหรับตอนเย็นหลังจากสาขาปิดทำการแล้ว แต่ละสาขาจะส่งไฟล์ข้อมูลของลูกค้าในสาขาเข้ามาเข้าเครื่องรับ-ส่งข้อมูลเพื่อให้เครื่องทำหน้าที่ในการตรวจสอบบัญชีของลูกค้าแทน เมื่อลูกค้ามาใช้บริการเครื่องถอนเงินสดแล้วจะบันทึกรายการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไว้จนกว่าเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สาขาจะเริ่มทำงานใหม่อีกครั้งหนึ่ง เป็นเช่นนี้ทุกวันทำการ และในวันหยุด "เครื่องรับ-ส่งข้อมูล" ก็จะทำหน้าที่แทนไปตลอด

ในกรณีที่สายโทรศัพท์เสีย สาขาก็ยังให้บริการลูกค้าต่อไปได้เพราะสาขาจะมีข้อมูลทั้งหมดของลูกค้าอยู่ที่สาขาเอง แต่ไม่สามารถให้บริการต่างสาขาได้ หรือในกรณีที่เครื่องที่สาขาขัดข้องก็ยังให้บริการด้วยมือแบบเดิมต่อไปได้เพราะทุกวันสาขาออกรายงานสถานะล่าสุดของบัญชีลูกค้าทุกรายไว้ เพื่อเป็นหลักฐานและเพื่อตรวจสอบ

ในทางกลับกัน หากเกิดปัญหาในสาขาใดสาขาหนึ่ง ลูกค้าสาขาอื่นที่มาใช้บริการต่างสาขานั้นจะให้บริการไม่ได้หรือแม้แต่ลูกค้าของสาขานั้นที่ไปใช้บริการที่สาขาอื่นก็จะให้บริการไม่ได้เช่นกัน เพราะไม่สามารถเข้าถึงไฟล์ข้อมูลของตนที่อยู่ในสาขาที่มีปัญหาได้

3.2 ประเภทของระบบการให้บริการของธนาคารพาณิชย์

พิจารณาตามลักษณะการใช้งาน สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้ คือ

ประเภทแรก คือ การโอนเงินและการหักบัญชีระหว่างธนาคารกับธนาคาร และประเภทที่สอง คือ การโอนเงินและการหักบัญชีระหว่างลูกค้ากับธนาคารหรือการโอนเงินระหว่างลูกค้ากับลูกค้า

3.2.1 การโอนเงินและการหักบัญชีระหว่างธนาคารกับธนาคาร ประกอบด้วย

1. Wire transfer of funds ระบบนี้ใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ พ.ศ. 2493 โดย Federal reserve system เป็นผู้ดำเนินการโอนเป็นจำนวนสูง ๆ ระหว่างธนาคารให้โดยให้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่นเดียวกับระบบการหักบัญชีโดยใช้เช็ค

2. Check truncation ระบบนี้พัฒนาขึ้นมาเพื่อลดปริมาณเช็คที่ใช้หมุนเวียนในวงการธนาคารลงด้วยการผ่านข้อมูลจากเช็คของลูกค้าธนาคารทั้งหมดลงสู่ (Medio) ที่ใช้กับอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เช่น จานแม่เหล็กหรือเทปแม่เหล็กแล้วส่งสื่อนี้ไปหักบัญชีระหว่างกันต่อไป

3. Automated Clearing House (ACH) เป็นระบบการหักบัญชีโดยใช้เช็คระหว่างธนาคาร โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ผ่านข่ายงานของสำนักหักบัญชีอัตโนมัติตามเวลาที่กำหนดไว้

4. Preauthorized Credit: Automated Payroll and Other Deposits เป็นการตกลงล่วงหน้า โดยผู้รับประโยชน์ยินยอมให้มีการจ่ายเงินหรือเครดิตเข้าบัญชีโดยตรงจากบัญชีผู้จ่ายไปเข้าบัญชีผู้รับของธนาคาร เช่น เงินเดือน เงินบำนาญ เงินโบนัส โดยผู้จ่ายเป็นผู้เตรียมข้อมูลในการโอนเงินทั้งหมดลงในเทปหรือสื่ออื่น ๆ และส่งให้ธนาคารที่ตนมีบัญชีอยู่หรือส่งผ่าน ACH หากผู้รับประโยชน์กับผู้จ่ายเงินมีบัญชีคนละธนาคารวิธีนี้จะสะดวกเร็วและประหยัดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการส่งจ่ายเช็ค

5. Preauthorized Debit: Automatic Bill-Paying มีวิธีการแบบเดียวกับ Preauthorized Credit ทุกประการ แต่เป็นกรณีตรงกันข้าม กล่าวคือ เป็นข้อตกลงล่วงหน้าของผู้จ่ายเงินที่ยินยอมให้ธนาคารหักบัญชีของตนไปเข้าบัญชีหรือเครดิตบัญชีผู้รับประโยชน์ วิธีการนี้เหมาะกับการชำระเงินที่ทราบจำนวนที่แน่นอน เช่น การชำระหนี้ค่าผ่อนส่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็ค่าเช่าซื้อบ้าน รถยนต์ ฯลฯ ให้กับคู่สัญญาหรือกรณีการชำระเงินสำหรับประเภทรายจ่ายที่เกิดขึ้นเป็นประจำ แต่จำนวนเงินไม่แน่นอน เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ เป็นต้น

6. Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication (SWIFT) เป็นระบบการรับส่งข่าวสารด้านการเงินระหว่างธนาคารของประเทศสมาชิกทั่วโลกเพื่ออำนวยความสะดวกและรวดเร็วในการทำธุรกรรมการเงิน เช่น การโอนเงิน การออกเช็คเดบิตหรือเครดิต การยืนยันอัตราแลกเปลี่ยน ฯลฯ โดยใช้เวลาเพียง 1-5 นาทีเท่านั้นสำหรับการส่งข้อมูลและบันทึกการรายการในประเทศผู้รับ

3.2.2 การโอนเงินและหักบัญชีระหว่างลูกค้ากับธนาคาร หรือระหว่างลูกค้ากับลูกค้า ประกอบด้วย

1. Point of sale (POS) การโอนเงิน ณ จุดขาย คือเครื่องเทอร์มินัลที่ติดตั้งตามร้านค้าต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ซื้อสามารถชำระค่าสินค้าให้กับผู้ขายโดยผ่านระบบ EFTS โดยตรงและผู้ขายก็จะได้รับเงินเข้าบัญชีของตนได้ในทันทีที่มีการขายสินค้านั้น ผู้ขายจะชอบระบบนี้เป็นพิเศษเพราะได้เงินเข้าบัญชีโดยไม่ต้องเสียเวลานับเงินและต้องไปเข้าบัญชีที่ธนาคารของตน

การทำงานของ POS โดยย่อ สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ เมื่อลูกค้าหรือผู้ซื้อสอดบัตรเข้าไปในเครื่อง POS กดจำนวนเงิน หลังจากนั้นเครื่องจะโอนเงินจากบัญชีของผู้ซื้อไปยังบัญชี

ของผู้ขายโดยอัตโนมัติ และถ้าหากบัญชีของผู้ซื้อและผู้ขายไม่ได้อยู่ในธนาคารเดียวกันก็สามารถเชื่อมโยงเครื่อง POS ผ่านสายโทรศัพท์ไปยังศูนย์ควบคุมระบบคอมพิวเตอร์ส่วนกลางของแต่ละธนาคารก็สามารถทำการโอนเงินต่างธนาคารได้ตามต้องการ

ผู้ซื้อและผู้ขายจะได้รับใบแสดงรายการรับ-และจ่ายเงินผ่านเครื่อง POS ซึ่งรายการนี้จะไปปรากฏในใบแจ้งยอดของแต่ละฝ่ายในแต่ละธนาคารตามลำดับ

2. Telephone Bill-Paying / Telephone Transfer เป็นการใช้โทรศัพท์จากบ้านหรือที่ทำงานของลูกค้า เพื่อเป็นสื่อในการติดต่อกับระบบคอมพิวเตอร์ของธนาคารเพื่อการชำระเงินค่าบริการต่าง ๆ เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ และค่าน้ำประปา ฯลฯ ไปยังบัญชีของผู้รับประโยชน์ นอกจากนี้ยังให้บริการอื่น ๆ อีกเช่น การสอบถามยอดคงเหลือ จำนวนเงินที่ฝากถอนครั้งสุดท้าย ไปยังธนาคารที่ลูกค้ามีบัญชีอยู่ผ่านศูนย์คอมพิวเตอร์ของธนาคารอย่างอัตโนมัติ

วิธีการนี้เมื่อลูกค้าขานโทรศัพท์แล้วกดปุ่มแจ้งหมายเลขบัญชีและรหัสที่เกี่ยวข้องก็จะได้รับคำตอบเป็นคำพูดผ่านมาทางสายโทรศัพท์ทันทีว่าขณะนี้บัญชีลูกค้ามีเงินคงเหลือเท่าใด จะถอนได้อีกเท่าใด อัตราดอกเบี้ยหรืออัตราแลกเปลี่ยนของเงินตราต่างประเทศ ซึ่งคำตอบจะขึ้นอยู่กับรหัสรายการที่ลูกค้าต้องการทราบ ซึ่งเสียงที่ตอบมานั้นจะเป็นเสียงที่ถูกบันทึกไว้ล่วงหน้า โดยมีคำมาตรฐานที่จะใช้ตอบได้อย่างจำกัด แต่เพียงพอที่จะตอบเรื่องเกี่ยวกับการเงินที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอได้ทุกบัญชีอย่างถูกต้อง

3. Debit Card ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลายโดยลูกค้าสามารถถอนเงินจากบัญชีผ่านเครื่องเทอร์มินัลได้ตามจำนวนเงินหรือวงเงินที่ลูกค้ามีไว้กับสถาบันการเงินนั้น และรายการนั้นจะถูกนำไปประมวลผลโดยใช้คอมพิวเตอร์ต่อไป

4. Home Banking บริการธนาคารทางบ้าน ปัจจุบันประเทศที่มีการพัฒนาการให้บริการลูกค้าด้วยคอมพิวเตอร์ได้นำเอาระบบ "ธนาคารในบ้านหรือในสำนักงาน" มาใช้แล้วประเทศไทยโดยธนาคารชั้นนำหลายแห่งก็ได้นำเอาระบบนี้มาใช้ทดแทนระบบ Telephone Bill Paying Service Terminal และสามารถให้บริการได้กว้างขวางกว่า ดังนี้คือ

ก. ลูกค้าสามารถสั่งซื้อสินค้าจากตัวอย่างที่เป็นภาพทางจอโทรศัพท์ ซึ่งส่งตรงมายังบ้านหรือสำนักงานของลูกค้า การสั่งซื้อ การโอนเงิน สามารถทำได้จากบ้านหรือที่ทำงานของลูกค้า

ข. ลูกค้าสามารถใช้บริการจองตั๋วเครื่องบิน สอบถามเวลาการเดินทาง

ค. สอบถามอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ สอบถามยอดคงเหลือ ขอ

สมุดเช็ค อายัดเช็ค

ง. บริการรักษาความปลอดภัย โดยการตั้งโปรแกรมให้เครื่องแจ้งสัญญาณแจ้งภัยต่าง ๆ เช่น สัญญาณไฟไหม้ สัญญาณกันขโมย ฯลฯ

5. Automatic Teller Machine (ATM) เป็นอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ทำหน้าที่แทนเทลเลอร์ในระบบที่ใช้เทลเลอร์ปฏิบัติงานที่เคาน์เตอร์ ตามปกติลูกค้าสามารถทำรายได้ได้ด้วยตนเอง เช่น การฝาก ถอน โอนเงิน สอบถามยอด ชำระค่าสาธารณูปโภคต่าง ๆ ชำระค่าสินค้าและบริการ เป็นต้น

เครื่อง ATM ที่ใช้กันในวงการธนาคารพาณิชย์ ปกติจะมี 2 ประเภท คือ

ก. ประเภทตู้ตั้ง (Lobby) เป็นแบบที่ติดตั้งกับพื้น มีลักษณะเป็นตู้เหล็กสูงประมาณ 2 เมตร ปกติมักจะติดตั้งไว้ในห้องโถงที่ทำการของธนาคารหรือชุมชนใหญ่ ๆ เช่น ศูนย์การค้า เป็นต้น

ข. ประเภทติดกับธนาคาร (Through The Wall) เป็นแบบที่ฝังตัวเครื่องในผนังหรือกำแพงตัวอาคาร มีลักษณะคล้ายกับแบบตู้ตั้ง ปกติเครื่องประเภทนี้จะทำด้วยวัสดุอุปกรณ์ที่แข็งแรงกว่าแบบตู้ตั้ง ในต่างประเทศนิยมใช้เครื่องประเภทนี้มากกว่า โดยเหตุผลทางด้านรักษาความปลอดภัย

3.3 หน้าที่ของธนาคารพาณิชย์

พระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 4 บัญญัติว่า ธนาคารพาณิชย์หมายถึงธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ และหมายความรวมถึงสาขาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์

จากความหมายของธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมหลักของธนาคารพาณิชย์ได้แก่ การประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์นั่นเอง ซึ่งจากพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของการธนาคารพาณิชย์ว่า

"การธนาคารพาณิชย์" หมายความว่า การประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามหรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์เงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น การให้กู้ยืม ชื้อ ขาย หรือเก็บเงินตามตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือได้อื่นใด และซื้อขายเงินปรีวรรตต่างประเทศ ทั้งนี้จะประกอบธุรกิจประเภทอื่นอันเป็นประเพณีที่ธนาคารพาณิชย์ถึงกระทำได้ด้วยหรือไม่ก็ตาม

จากคำจำกัดความของ "การธนาคารพาณิชย์" ข้างต้น พอจะสรุปหน้าที่หลักของธนาคารพาณิชย์ที่เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. ทำหน้าที่ในด้านการรับฝากเงิน (Deposit Function)
2. ทำหน้าที่ในด้านการให้กู้ยืมเงิน (Lending Function)
3. หน้าที่ในด้านการให้บริการอื่นตามประเพณีที่ธนาคารพาณิชย์พึงกระทำ (Service Function)

3.3.1 หน้าที่ในด้านการรับฝากเงิน (Deposit Function)

การรับฝากเงินเป็นหน้าที่หลักประการแรกของการธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้ได้เงินเข้ามาหมุนเวียนใช้ดำเนินงานขั้นต่อไป โดยที่เงินฝากนี้เป็นแหล่งเงินทุน (Source of Fund) ที่สำคัญที่สุดของธนาคาร ดังจะเห็นได้จากการที่ทุกธนาคารพยายามหาเงินฝากอยู่เสมอ พร้อมทั้งคิดค้นวิธีการรับฝากเงินประเภทใหม่ ๆ เพื่อเป็นการดึงดูดลูกค้า

ประเภทการรับฝากเงิน

การรับฝากเงินของธนาคารพาณิชย์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม (Demand Deposits)
2. เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นกำหนดระยะเวลา (Time Deposits)

1. เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม (Demand Deposits) แบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ

1. เงินฝากกระแสรายวัน (Checking Accounts หรือ Current Accounts) คือเงินฝากที่ธนาคารต้องจ่ายคืนให้แก่ผู้ฝากทันที เมื่อเรียกร้องหรือตามคำสั่ง ด่วนการใช้เช็คในการถอนเงิน โดยผู้ทรงเช็คจำเช็คมาขึ้นเงินสด หรือนำเข้าบัญชีทั้งในธนาคารเดียวกัน หรือธนาคารอื่น เมื่อธนาคารผู้รับฝากได้รับเช็คเพื่อขอเบิกเงินก็ต้องจ่ายเงินตามเช็คทันที เว้นแต่

- ก. ไม่มีเงินในบัญชีของผู้ฝากเหลือพอที่จะจ่ายตามเช็คนั้น หรือ
- ข. เช็คนั้นยื่นเพื่อให้ใช้เงินเมื่อพ้นเวลา 6 เดือน นับแต่วันออกเช็ค หรือ
- ค. ได้มีคำบอกกล่าวไว้ว่าเช็คนั้นหาย หรือถูกลักไป

ทั้ง 3 กรณีนี้เป็นข้อยกเว้นที่ธนาคารอาจไม่จ่ายเงินตามเช็คได้ โดยไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้รับฝากเงิน ถ้าหาธนาคารสมัครใจจ่ายเงินก็ยอมทำได้ แต่ธนาคารจะหักเงินจากบัญชีของผู้ฝากได้หรือไม่เพียงโดยยอมแล้วแต่เหตุผลที่จะอ้างเอาจากผู้ฝากเงินว่าธนาคารใช้ความ

ระมัดระวังตามควรหรือไม่ นอกจากนี้ยังมีกฎหมายห้ามมิให้ธนาคารจ่ายเงินอย่างเด็ดขาด ถ้าจ่ายก็จะหักบัญชีของผู้ฝากเงินไม่ได้

- ก. มีคำบอกห้ามการใช้เงิน
- ข. รู้ว่าผู้สั่งจ่ายตาย
- ค. รู้ว่าศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวหรือคำสั่งให้ผู้สั่งจ่ายเป็นค้ำล้มละลาย หรือได้มีประกาศโฆษณาคำสั่งเช่นนั้น

2. เงินฝากออมทรัพย์ (Saving Deposits) คือเงินฝากที่มีจุดประสงค์เพื่อการออมทรัพย์ของประชาชนโดยมีเงื่อนไข ดังนี้

- ก. ใช้สมุดคู่ฝากในการฝากถอน
- ข. ไม่ใช้เช็คในการถอนเงิน
- ค. ผู้ฝาก ฝากครั้งแรกไม่ต่ำกว่า 100 บาท

2. เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นกำหนดระยะเวลา (Time Deposits) ในบางกรณีเรียกว่าเงินฝากประจำ (Fixed Deposits) เงินฝากประเภทนี้จะถอนคืนได้เมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 เดือน 6 เดือน 1 ปี หรือเกินกว่า 1 ปี ก็ได้ โดยธนาคารจะมอบสมุดคู่ฝากให้ลูกค้าเป็นหลักฐาน หรือออกเป็นใบรับฝาก (Deposit Receipt) ให้ก็ได้ถ้าผู้ฝากต้องการ

อัตราดอกเบี้ยการรับฝากเงิน

จากพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 14(1) กำหนดว่า อัตราสูงสุดสำหรับดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์พึงจ่ายสำหรับเงินฝากแต่ละประเภทในกรณีที่ทำให้ผู้ฝากเงินได้รับหรือทรัพย์สินอื่นใด เนื่องจากการฝากเงิน นอกจากดอกเบี้ยให้ถือว่าเงินหรือทรัพย์สินที่ให้แก่นั้นเป็นดอกเบี้ยด้วย โดยที่อัตราเหล่านี้ให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

3.3.2 หน้าที่ในการให้กู้ยืม (Lending Function)

การให้กู้ยืมเป็นการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้แก่ธนาคาร ด่วนการใช้เงินที่ได้มาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด พังพอนจะแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การให้กู้ (Loans)
2. การเบิกเงินเกินบัญชี (Over Draft)

3. การซื้อลดตั๋วเงิน (Bills Discounted)

การให้กู้ (Loans) หมายถึงการที่ธนาคารให้ลูกค้ากู้ยืมเงินจำนวนหนึ่ง โดยมีกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ที่แน่นอน ซึ่งอาจจะมีการชำระหนี้คืนกันเพียงครั้งเดียวเต็มจำนวน หรือโดยผ่อนชำระเป็นงวด ๆ โดยธนาคารจะคิดดอกเบี้ยตามอัตราที่ตกลงกัน แต่ต้องไม่เกินอัตราสูงสุดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด โดยแต่ละธนาคารจำแนกประเภทของเงินกู้ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ซึ่งเหมือนหรือต่างกันแล้วแต่กรณี

การเบิกเงินเกินบัญชี (Over Drafts) เป็นวิธีการให้กู้ยืมโดยวิธีให้ลูกค้าเบิกเงินเกินกว่าจำนวนเงินที่ฝากในบัญชีกระแสรายวันของตน โดยที่เจ้าของบัญชีจะต้องตกลงกับธนาคารเพื่อขอเบิกเงินเกินบัญชี แล้วธนาคารจะกำหนดวงเงินให้ ซึ่งทำให้เจ้าของบัญชีมีสิทธิที่จะเบิกเงินตามจำนวน ในบัญชีของตนแล้ว ยังสามารถเบิกเงินเกินจำนวนในบัญชีได้ภายในวงเงินที่ธนาคารอนุมัติ

การซื้อลดตั๋วเงิน (Bills Discounted) คือการที่ลูกค้านำตั๋วเงินมาขายลดให้แก่ธนาคารก่อนที่ตั๋วเงินนั้นจะถึงกำหนดชำระเงิน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ธนาคารให้กู้ยืมโดยลูกค้ามอบตั๋วเงินซึ่งธนาคารมีสิทธิที่จะไปเรียกเก็บเงินเอาจากผู้ที่มีหน้าที่ต้องจ่ายเงินตามตัวนั้น เมื่อถึงเวลาที่กำหนดไว้ ปกติการซื้อลดตั๋วเงินแยกออกเป็น 2 ชนิด

1. ตั๋วเงินในประเทศ คือตั๋วเงินที่ผู้ออกตั๋วและผู้จ่ายเงินอยู่ในประเทศไทย
2. ตั๋วเงินต่างประเทศ คือตั๋วเงินที่ผู้ออกตั๋วหรือผู้จ่ายเงินฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอยู่ต่างประเทศ

ประเทศ

3.3.3 หน้าที่ในการให้บริการอื่น ๆ (Service Function)

นอกจากหน้าที่หลักในเรื่องการรับฝากและให้กู้ยืมเงินแล้ว หน้าที่อีกอย่างหนึ่งที่กำลังมีบทบาทและขยายตัวอย่างกว้างขวางในปัจจุบันคือ ธุรกิจการให้บริการอื่นแก่ลูกค้า ตามพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 กำหนดไว้เพียงว่าเป็นประเพณีที่ธนาคารพาณิชย์พึงกระทำ จึงเปิดโอกาสให้ธนาคารพาณิชย์สามารถให้บริการแปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ซึ่งการให้บริการของธนาคารพาณิชย์พอสรุปได้ดังนี้

1. บริการด้านการค้าระหว่างประเทศ อันได้แก่ การส่งสินค้าเข้า หรือส่งสินค้าออก โดยที่ธนาคารเป็นตัวกลางในการติดต่อรับส่งเอกสารทางการค้า และชำระเงินแทนลูกค้า ผ่านธนาคารต่างประเทศ ซึ่งแยกได้ดังนี้

การส่งสินค้าเข้า ธนาคารให้บริการดังนี้

- เปิด Letter of Credit
- ขายเงินตราต่างประเทศ
- ทำ Trust Receipt
- บริการคลังสินค้า

การส่งสินค้าออก ธนาคารให้บริการดังนี้

- ติดต่อ ส่งเอกสารทางการให้และจ่ายเงินตามเอกสาร
- รับส่งตัวไปเรียกเก็บ
- ทำ Packing Credits เพื่อจัดเตรียมสินค้า
- ให้อำนาจเงินโดยรับจำนำสินค้า

2. บริการด้านการเรียกเก็บเงินตามตั๋วเงินหรือเช็ค หรือตราสารทางการเงินอื่น ๆ
3. บริการให้เช่าตู้നിറภัย
4. บริการด้านการเดินทาง โดยรับซื้อเงินตราต่างประเทศ
5. ออกหนังสือค้ำประกัน
6. การโอนเงิน
7. บริการอื่น ๆ